Daiva Luchtanienė

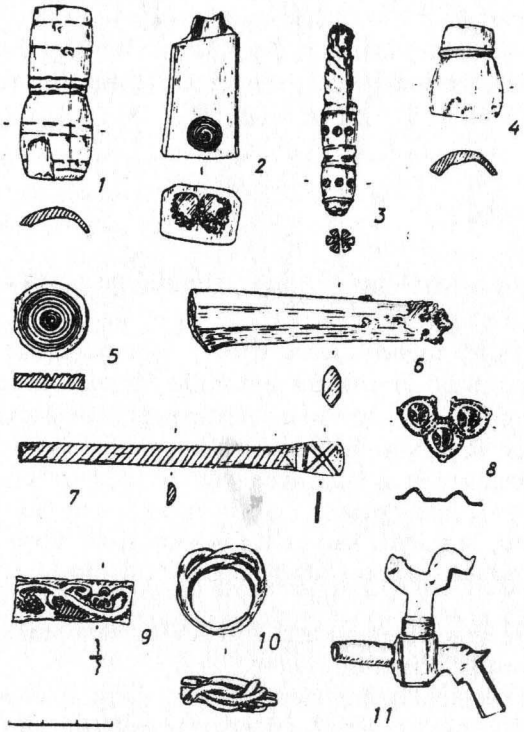
Archeologiniai tyrinėjimai Vilniuje, Prezidentūros teritorijoje

1995 m. rudenį PRI vykdė žvalgomuosius archeologinius tyrimus Vilniuje, reprezentacinių pastatų komplekse S.Daukanto a. Nr.3/8, Universiteto g. Nr.6, Totorių g. Nr.28. Komplekso kieme ir parke iškasti 8 žvalgomieji šurfai. Parko P dalyje šurfais Nr.1, 2, 6 nustatytas nugriautos oranžerijos planas, patikrintas pamatų įgilinimas. Šurfe Nr.1 po 1,2 m storio supilto grunto sluoksniu aptiktas intensyvus kultūrinis sluoksnis su XVII a. radiniais; atkasta krosnies pado dalis. Nejudintas gruntas nepasiektas. Parko PR dalyje po 90-100 cm storio supiltu sluoksniu aptiktas XVI-XVII a. kultūrinis sluoksnis, atkasta XVI amžiumi datuojamo medinio rūsio ar tualeto dalis, XVII-XVIII a. riba datuojamas grindinys su lataku. Aptikti gausūs XVI-XVII a. datuojami dirbiniai, daugiausia buitinės keramikos, plokštinių ir dubeninių koklių fragmentai. Nė viename šurfe nepasiektas nejudintas gruntas, nors šurfe Nr.4, minėto medinio rūsio viduje, buvo kasama iki 3,2 m gylio.

Komplekso kieme iškasus 2 šurfus nustatyta, kad jo R dalyje kultūrinis sluoksnis nukastas įvairių statybų metu. Kiemo centrinėje dalyje aptiktas iki 1,9 m storio kultūrinis sluoksnis su XIV-XVI a. radiniais, taip pat aptikta XII-XIV a. datuojamos apyrankės dalis ir pavienių titnago dirbinių, skiriamų neolitui. 1995 m. vėlyvą rudenį komplekso kieme ir parke, numatomo statyti kolektoriaus trasos vietoje, buvo pradėti nuodugnūs archeologiniai tyrinėjimai. Iš viso tyrinėtas apie 570 m^2 plotas. Parke aptiktos mūrinio pastato, pažymėto 1808 m. Vilniaus miesto plane, arkinių pamatų dalys, kito mūrinio XVIII a. datuojamo pastato pusrūsio dalis, 5 mediniai XVI-XVIII a. datuojami šulinių rentiniai. Intensyviame XVI-XVII a. kultūriniame sluoksnyje aptikti 6 medinių pastatų apatiniai vainikai arba jų dalys, taip pat pintų, iš vertikalių lentų ar kuolų darytų tvorų fragmentai, du mediniai skaptuoti latakai, kanalizacijos įrenginio (?) dalis. Kol kas pavyko nustatyti tik vieno pastato paskirtį - tai XVI a. datuojama metalurgo dirbtuvė.

Dauguma radinių - tai XV a. pabaiga - XVII a. datuojamų plokštinių ir dubeninių koklių dalys, XV-XVII a. indų šukės (tarp jų - importinio stiklo indų fragmentai), odos gaminių liekanos. Iš retai aptinkamų dirbinių paminėtini XIV a. datuojamas žalvarinis pintas žiedas, XV-XVI a. akmeni-

nių liejimo formų dalys, švininis verpstukas, švininė plomba, žalvariniai apkalėliai, stalo įrankių kaulinių rankenų ruošiniai, molinis ąsotėlis-falas, medinis ir švininis bokalų dangčiai, medinės lentelės ir t.t. (pav.29).

Pav.29. Radiniai iš kultūrinio sluoksnio: 1, 2, 4 – rankenėlių ruošiniai, 3, 6 – stalo įrankių rankenėlės, 5 – šaškė, 7 – apyrankės fragmentas, 8 – apkalėlio fragmentas, 9 – auksuotas apkalėlis su kniede,10 – žiedas, 11 – statinaitės čiaupas (1-6 – kaulas, 7-11 – žalvaris)

Fig.29. Artifacts from the cultural layer: 1, 2, 4 – handle blank, 3, 6 – cutlery handles, 5 – drought, 7 – fragment of bracelet, 8 – fragment of mounting, 9 – golded mounting with a rivet, 10 – ring, 11 – cask tap (1-6 – bone, 7-11 – bronze)

Kiemo centrinėje dalyje aptiktas kultūrinis sluoksnis apardytas įvairių statybų ir niveliacijos darbų metu. Atkastos sudegusio pusiau žeminės tipo pastato liekanos; jo datavimas neaiškus. Rastos dviejų medinių XVI-XVII a. datuojamų pastatų dalys ir mūrinio gotikinio XVI a. pradžia datuojamo pastato rūsio (?) sienų liekanos. Apatinėje kultūrinio sluoksnio dalyje aptikta titnaginių dirbinių ir duobėje įrengtas židinys. Šie radiniai priskirti vėlyvajam neolitui.

Tauras Poška

Archeologiniai tyrimai Vilniuje, Didžiojoje g. Nr.1

1994 m. vykdyti archeologiniai tyrimai Vilniuje, Didžiojoje g. Nr.1, dabartinėje Prancūzijos ambasados teritorijoje. Tyrimai vyko dviem etapais. Žvalgomųjų archeologinių tyrimų metu ištirtas 31,5 m^2 plotas, ištisų tyrimų - 202 m^2 plotas. Taip pat stebėti trasų tiesimo darbai Švarco skersgatvyje.

Archeologinius tyrimus labai apsunkino tai, kad archeologai negalėjo savarankiškai pasirinkti perkasų ir šurfų kasimo vietų bei tempų.

Tyrimų metu nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio storis siekia 4,1 m. Viršutiniai horizontai namo Didžiojoje g. Nr.1 aplinkoje sumaišyti iki 1-3,5 m gylio.

Žvalgomųjų tyrimų metu surasta XVI-XVII a. datuotinų archeologinių radinių, akmenų grindinių fragmentų.

Ištisų archeologinių tyrimų metu V kiemo dalyje (plotas Nr.1), 80 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus, atidengtas 60-350 cm storio XVI-XVII a. kultūrinis sluoksnis. Jame gausu buitinės keramikos, plokštinių koklių fragmentų. Taip pat surasta įvairių geležinių dirbinių, galąstuvo fragmentas. Iš radinių tarpo išskirtinas žalvarinis žiedas pintu viduriu ir užkeistais galais, datuojamas XIII-XIV a., taip pat kelios XIV a. buitinės keramikos šukės. Kadangi kiti radiniai yra XVI a., galima teigti, kad žiedas ir XIV a. keramikos šukės į XVI-XVII a. sluoksnį patekę atsitiktinai.

Š kiemo dalyje (plotas Nr.2), 1,1-1,3 m gylyje, surastas pastato fragmentas. Ploto centrinėje dalyje buvo atidengtas 2x1,8 m dydžio židinio